

konalosti a za ni můžete dosadit, co vám libo: třeba mravnost, krásu atd.).

Osobnost mého přítele není determinována smíšením mužských a ženských prvků, jako to u mnoha lidí bývá. Je **výrazně mužský** ve své nezdobnosti, hluboko ukryvané citlivosti, v preferování rozumu a účelu, ve stálosti povahy apod. I jeho obrazy jsou prosty levného efektu, dalo by se říci, že jsou namalované po zralé úvaze (kdyby to nebyla hloupost).

Svět se nezboří proto, že se někomu Žbánkovi obrazy budou líbit a někomu ne. Tento stav je (pozor!) zcela normální a Žbánek to ví! Naopak je velmi blahodárné, že v tomto nezbořeném světě si může každý najít svůj obraz.

Omluva: za osobní zaujetí (těch let, co Žbánka znám) i za odbočení obecné povahy.

Neomlouvám se za osobní a prakticistní přístup k posuzování práce svého kolegy (jsem též kolega), neboť o to vlastně šlo. **Jindřich Kovařík**

JAN ŽBÁNEK

narozen 1927 v Praze. V letech 1943—1947 studoval na Státní grafické škole v Praze u profesorů F. V. Mokrého a Zd. Balaše. Vysokou školu uměleckoprůmyslovou navštěvoval v letech 1947—1952. Byl zde žákem prof. Josefa Nováka a prof. Emila Filly. Mnoho let pracoval jako výtvarný redaktor a později jako vedoucí výtvarné redakce nakladatelství Albatros.

Z KNIH KTERÉ ILUSTROVAL:

J. V. Sládek: Z osudu rukou (1955)

R. Halliburton: Cesta za dobrodružstvím (1958)

R. Halliburton: Toulky světem (1963)

A. Markuša: Vzlet povolen (1966)

B. Golombek - E. Valenta: Ledové povídky Eskymo Welzla (1967)

J. Trefulka: Tajemství tajemníka Růdamora (1969)

A. Laurie: Vládce hlubin (1971)

V letech 1973—1985 vytvořil sérii balónů - vystřihovánek.

144. výstava v rodném statku Václava Šolce v Sobotce. Sezóna 1990. Pořadatelé: Okresní galerie v Jičíně, Městské kulturní středisko v Sobotce, pobočka KPVO v Sobotce, Spolek sběratelů a přátel exlibris, kolektivní člen České společnosti pro estetiku při ČSAV v Praze, nakladatelství Albatros v Praze. Vytiskly Tiskařské závody s. p., provoz 77 Mnichovo Hradiště.

Jan Žbánek

OBRAZY

RODNÝ STATEK

VÁCLAVA ŠOLCE

SOBOTKA, ČERVENEC 1990

NA OKRAJ VÝSTAVY OBRAZŮ JANA ŽBÁNKY

Charakteristika

Věci uchopí do ruky velmi citlivými prsty tak opatrně, že skoro až štítivě. Jemně se dotýká tuby olejové barvy, štětce, stejným způsobem bere do ruky tužku.

Je pověstný precizností, s jakou počítá sazbu a řeší grafickou úpravu. Nelituje času a práce vynaložené k dokonalosti technického výkonu jako základu tvorby.

Občas obtěžuje okolí tvrdohlavostí a potřebou věci dořešit. Nenechává nedojedená jídla ani načatou práci.

V obdobích neklidu a únavy je lehké ho rozlítit se benepatrnějším hlupstvím. Jeho nervová soustava je lety umělecké profese vypracována v citlivá tykadla.

Se Žbánekem se výborně hovoří o společenskopolitických problémech, je informovaný, rozumně a hluboce uvažující. Nicméně jednostranný ve smyslu malé šíře zájmů, někdy až ostýchavě se ohlízející od stavu citlivosti k záchraně rozumu.

Jan Žbánek říká: Mám rád, když je každé nějaké. Náš společný a později ne společný profesor kdysi uzavřel debatu na něj až překvapivě kategoričným prohlášením: Vy se nemusíte bát, vy jste tu všichni někdo!

I Žbánek je někdo a nějaké!

Jsem Žbánkuv starý (i letitý) kamarád. Mohl bych (možná) o něm napsat něco také jinak, třeba by to bylo jemu příjemnější a čtenáři zřetelnější. K pochopení té pochopitelné části jeho obrazů jsou tyto glosy tak, jak je píše, po mém soudu průkaznější.

A TEĎ O OBRAZECH

První dojem: kázeň, kterou je ovládán štětec (náchylný k elegantnímu švih) i barva (snadno prokukující k hýření).

Jedno téma: je to záměr, nebo zaujetí, je to aske-

se, nebo chudoba? Ne, je to soustředění, je to pokus o něco absolutního, je to pokus oprostít se od všeho ve prospěch Malby.

(Věcný) **realismus** s důrazem na vyjádření různosti materiálů by mohl být anachronismem, kdyby ten důraz byl motivován poněkud živočišněji (jako chuť při pohledu na jídlo nebo smyslnost při doteku hebké tkaniny), ne s tou na samu hranici citlivosti očištěnou estetikou.

Kontrast: až po mez všednosti koncipovaný model zátiší je v kontrastu s nevšední citlivostí k jakémoliv falši tvaru a barvy. Všimněte si, jak (při velmi blízkém pohledu) je tvar diskrétně definovaný a malba živá a pestrá jako lesk pohyblivý se lastury (perleti).

Skromnost i hrdost je obsažena ve Žbánekově systematické práci, v níž tato zátiší především ověřují nosné pilíře záměru.

Nerozum z času? Autorova profesionální solidnost vypustila tyto obrazy do světa jako signály dalších etap, pozor, jimž mohou učinit konec naše slabé síly.

Lítost: trochu z vědomého odřeknutí se velkého gesta, z kázně, omezující bohémský rozlet (někdy plný omylů), z přílišné potřeby vyváženosti rozumu a citu. Jak by někdy bylo užitečné nechat rozběhnout beránky ze svých pečlivě ukrývaných stájí na pastvy nepoznaných chutí!

Naše smůla: ignorace uměleckých směřování je logikou každého samostatného projevu, který bývá zacílen příliš přesně a nechápe svůdnost módnosti. Schopnost rozlišovat kvalitu módního, moderního, současného a trvalého budou mít hlavně ti po nás.

Mimořádnost je Žbánekem zvolená turistická pěšina jeho malířství, která vede mimo hlavní cesty současného umění, ale na mnoha místech je křížuje.

Vystavené obrazy dokládají, jak **námět ustupuje** před výrazem malby jako takové, která sama v sobě je schopná vyjádřit autorovo životní téma. V případě Žbánekově směřování k jistému tvaru do-